

Asystentura
międzykulturowa
w szkołach w Polsce:
doświadczenia,
osiągnięcia,
wyzwania

Agnieszka Kozakoszczak

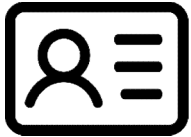
XI Konferencja Komitetu Badań nad
Migracjami PAN

„Migracje w dobie kryzysów społecznych”

Łódź, 21-23 września 2022 r.

Łódź, 23 września 2022

Plan prezentacji:

Pomoc nauczyciela (asystentki/ci międzykulturowi) w przepisach oświatowych

Zadania, efekty, korzyści związane z obecności asystentek/ów w szkołach

Wyzwania, trudności, potrzeby

Pomoc nauczyciela (asystentki/ci międzykulturowi) w przepisach oświatowych

[Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 Prawo Oświatowe, rozdział 7: Kształcenie osób przybywających z zagranicy, Art. 165 ust. 8
Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, z 2022 r. poz. 655, 1079, 1116, 1383, 1700, 1730.]

Osoby niebędące obywatelami polskimi, podlegające obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, które nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki,

mają prawo do pomocy udzielanej przez **osobę władającą językiem kraju pochodzenia, zatrudnioną w charakterze pomocy nauczyciela przez dyrektora szkoły. Pomocy tej udziela się nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy.**

✓ Środki na zatrudnienie pomocy nauczyciela przekazuje **organ prowadzący na wniosek dyrekcji szkoły.**

✓ Asystentki i asystenci międzykulturowi (AM) są zatrudniani także (albo nawet przede wszystkim) przez organizacje pozarządowe.

Czego nie określają przepisy?

- Wymagane wykształcenie, doświadczenie, kompetencje PN / AM
- Zakres zadań
- Liczba dzieci przypadających na jedną AM / na jednego AM (min. / max.)
Liczba AM przypadających na dziecko (min. / max.)
- Dziecko „ma prawo”, osoba „jest zatrudniona przez dyrektora szkoły”, ale brak zobowiązania. Organy prowadzące często nie przekazywały / nie przekazują środków.

Zadania, efekty, korzyści z obecności PN / AM w szkołach

Jakie są cele? → Jakie powinny być efekty? → Jak je mierzyć?

1. **Tłumaczenie** (naucz. - ucz., naucz. - rodzic.).
2. **Kontakt ze społecznością migrancką.**
3. Pomoc w **opanowaniu języka polskiego.**
4. **Pomoc w nauce.**
5. **Odciążenie kadry szkoły.**
6. Wyjaśnianie **różnic kulturowych**, pomoc w rozwiązywaniu nieporozumień i konfliktów.
7. **Reagowanie** w sytuacji gorszego traktowania / dyskryminacji.
8. Wsparcie w procesie **adaptacji kulturowej.**
9. **Wsparcie emocjonalne.**
10. **„Role model”.**
11. **„Łączniczki / łącznicy” w trakcie edukacji zdalnej** (dydaktyka, identyfikowanie barier i potrzeb, pozyskiwanie zasobów, pierwsza linia wsparcia emocjonalnego).

Wyzwania, trudności i potrzeby

1. **Niewystarczająca liczba AM** w szkołach w Polsce - wobec potrzeb dzieci i szkół.
2. **Stabilność zatrudnienia** (od IX do VI, umowy cywilnoprawne).
3. **Wynagrodzenie** (z puli środków administracyjnych; stawki niższe, niż początkującej nauczycielki).
4. **Czas pracy** (brak limitu 20 godzin tygodniowo bezpośredniej pracy z dziećmi).
5. **Docenienie, prestiż, pozycja** (w hierarchii szkolnej i na rynku pracy).
6. Brak możliwości lub ograniczone możliwości **doskonalenia zawodowego**.

Wyzwania, trudności i potrzeby o szczególnym znaczeniu (po 24 lutego 2022)

1. **Przygotowanie, szkolenie, wprowadzanie i wdrażanie nowych AM w szkołach.**
2. **Standaryzacja i monitorowanie (efektywności) pracy AM.**

Jakie są cele pracy (i standardy)? → Jakie powinny być efekty (i sposób ich osiągnięcia)? → Jak je mierzyć?
3. **Wspieranie uczniów i uczennic z Ukrainy oraz uczniów i uczennic o innym pochodzeniu/narodowości.**

Wprowadzanie AM do szkół i monitorowanie (efektywności) pracy

1. **Określić, jakie są potrzeby szkoły.**
2. **Określić zadania asystentek / asystentów międzykulturowych** (i ich potrzebne kompetencje).
3. **Określić warunki współpracy** (oraz podpisać umowę).
4. **Wdrożyć do pracy w szkole, w tym:**
 - zapoznać z przestrzenią szkoły,
 - zapoznać z nauczycielkami i nauczycielami, z którymi asystentka będzie bezpośrednio współpracować → ustalić zasady współpracy,
 - przekazać informacje o uczniach i uczennicach oraz umożliwić kontakt z rodzicami,
 - powiedzieć, do kogo można się zwrócić w razie pytań albo trudnych sytuacji.
5. **Wspierać, monitorować i ewaluować współpracę** (informacja zwrotna w obie strony).

Stan badań:

- ✓ Badanie funkcjonowania i roli AM w szkołach jako **jednego z** elementów wsparcia dzieci z doświadczeniem migracji.
- ✓ Eksploracyjny charakter badania poświęconego AM.

- **Projekt CHILD-UP** - Children Hybrid Integration: Learning Dialogue as a way of Upgrading Policies of Participation finansowany ze środków Komisji Europejskiej (GA 822400) w ramach programu Horizon 2020; Call: H2020-SC6-MIGRATION-2018 Kierownik projektu: prof. dr hab. Krystyna Słany Zespół projektowy: dr hab. Magdalena Ślusarczyk, dr Justyna Struzik, dr Marta Warat
- **Projekt badawczy „Asystentura międzykulturowa jako instrument polityki integracyjnej: przypadek polskiego systemu edukacyjnego”** realizowany na Wydziale Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji UW, finansowany przez Narodowe Centrum Nauki (numer projektu 2020/39/O/HS5/00763) Kierownik projektu: dr hab. Mikołaj Pawlak
- **Charakterystyka wielokulturowego środowiska edukacyjnego w Krakowie w świetle procesów integracji, Obserwatorium Wielokulturowości i Migracji, Kraków 2019**, A. Bulandra, J. Kościółek, U. Majcher-Legawiec, M. Pamuła-Behrens, M. Szymańska
- **Młodzi migranci w pandemii COVID-19. Raport z badań jakościowych** sytuacji uczniów cudzoziemskich w warszawskich szkołach, **Stowarzyszenie Pracownia Etnograficzna**, Warszawa 2021, K. Kamler, J. Orlikowska, J. Schmidt, J. Szymańska
- **Szkoła zróżnicowana kulturowo.** Wyzwania i potrzeby związane z napływem uczniów z Ukrainy. Raport z badania jakościowego wykonanego na zlecenie **Centrum Edukacji Obywatelskiej**, Warszawa 2022, M. Tędziągolska, dr hab. B. Walczak, A. Żelazowska-Kosiorek
- **Razem w klasie.** Dzieci z Ukrainy w polskich szkołach Potencjały i wyzwania w budowaniu wielokulturowej szkoły w kontekście wojny w Ukrainie według nauczycieli i nauczycielek. Raport z badania **Fundacji Szkoła z Klasą**, wrzesień 2022, J. Pyżalski, A. Łuczyńska, G. Kata, P. Plichta, W. Poleszak

Linki:

Studia „Asystentura międzykulturowa w szkole” IPSiR UW

<https://irk.uw.edu.pl/pl/offer/PODYPL2022/programme/SP-AM/>

Strona internetowa asywszkole.pl: <https://asywszkole.pl>

Kontakt:

Agnieszka Kozakoszczak

agnieszka.kozakoszczak@uw.edu.pl

Projekt badawczy „Asystentura międzykulturowa jako instrument polityki integracyjnej: przypadek polskiego systemu edukacyjnego” realizowany na Wydziale Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji UW, finansowany przez Narodowe Centrum Nauki (numer projektu 2020/39/O/HS5/00763) Kierownik projektu: dr hab. Mikołaj Pawlak